

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Maria Thordarson
0501-60 54 21

Beslut
2008-06-10

Diarienummer
511-60635-2002

Sida
1(16)

Beslut om bildande av naturreservatet Österplana hed och vall i Götene kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Österplana hed och vall
RegDOS ID	2000575
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Götene
Ungefärlig mittpunkt	407728 - 649265
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	611,5 hektar
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540063
Naturgeografisk region:	Vänerslätterna
Maringeografisk region:	Limnisk region 6
Objektskategori:	O
IUCN-kategori:	Habitat/Artskyddsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara **Naturreservatet Österplana hed och vall**.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Kinnekulle naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen (1974:1025) den 13 september 1982, dnr 11.126-1064-82
- Naturreservatet Österplana hed och vall enligt 7 § naturvårdslagen daterat den 17 februari 1986, dnr 11.1211-197-86

Länsstyrelsen beslutar att Kinnekulle naturvårdsområde upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft. Länsstyrelsen beslutar att naturreservatet Österplana hed och vall av 1986 upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla naturvärden knutna till naturliga gräsmarker bestående av kalkgräsmarker, fuktängar, rikkärr och det största området med alvar på fastlandet.
- bevara och utveckla naturvärden knutna till trädbärande betesmarker med gamla lövträd och tallar.
- bevara och utveckla naturvärden knutna till åldriga lövblandskogar, lövsumpskogar och barrskogar.
- bevara ett ålderdomligt hävdpräglat storskaligt kulturlandskap med typiska landskapselement.
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet och besökare ska kunna uppleva områdets typiska naturtyper och arter.
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd. Förekommande naturtyper är *Enbuskmark nedanför trädgränsen* (5130), *Basisk berghäll* (6110), *Kalkgräsmark nedanför trädgränsen* (6210), *Kalkhällmark* (6280), *Fuktäng med blåtåtel eller starr* (6410), *Rikkärr* (7230), *Näringsrik granskog* (9050), *Åsbarrskog* (9060), *Trädklädd betesmark* (9070), *Lövsumpskog* (9080), *Ädellövskog i branter* (9180). Förekommande arter är

större vattensalamander (1166), *guckusko* (1902), *styv kalkmossa* (1988), *törnskata* (A338).

Syftet skall tryggas genom att:

- naturliga gräsmarker, trädbärande betesmarker och betespräglade skogar hävdas med bete eller slåtter som anpassas till respektive områdes naturvärden.
- naturliga gräsmarker och trädbärande betesmarker som är ohävdade restaureras och en hävd återupptas.
- landskapselement och fornlämningar hålls synliga.
- skogliga naturtyper lämnas att åldras utan större skötselinsatser och tillåts utveckla en heterogen struktur rik på gamla träd och död ved.
- anordningar för friuftslivet underhålls löpande.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. avverka skog, gallra, röja eller utföra skogsvårdsåtgärd.
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt av något slag.
5. markavvattna, skyddsdikey, lägga igen eller kulvertera dike, dämning, muddra eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologiska förhållanden.
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra naturliga eller kemiska växtnäringsämnen.
7. som betesdjur använda hästar som skadar barken på träd i betesmarken.
8. bedriva bete mellan 1 nov – 15 april. Bete får inte heller bedrivas så att grässvålen blir söndertrampad.
9. stödutfodra med annat än mineralfoder.
10. utföra sambete med gödslad vall.
11. anlägga eller bredda väg, parkeringsplats eller stig.
12. anlägga mark- eller luftledning, stängsel eller hägnad.
13. uppföra byggnad eller anläggning, bygga till eller ändra byggnads/anläggnings användningsområde.
14. uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anordning.
15. utföra insådd eller anlägga energigröda eller julgransodling.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

16. gräva ner befintliga luftledningar
17. rensa befintliga diken

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas. Vi underhållsröjning ska samråd ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation, underhåll och drift av befintliga vägar. Samråd ska ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid underhåll av befintliga jaktorn markerade på beslutskartan.
- Vid övergångsutfodring under högst en vecka vår respektive höst efter överenskommelse med förvaltaren och på särskilt anvisad plats.
- Vid flyttning av träd och grenar som fallit över befintliga vägar/stigar till annan plats inom reservatet.
- Vid rensning av befintlig bäck/befintligt dike inom fastigheten Örnekulla 7:1.
- När fastighetsägaren avverkar, gallrar, röjer eller tar bort vindfälle på fastigheten Österplana 3:23
- Vid underhåll av befintlig vattentäkt enligt servitut eller gemensamhetsanläggning. Samråd ska ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor före åtgärd.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Anordning och underhåll av parkeringsplatser, rastbord, toalett, samt vandringsstigar.
4. Uppsättning och underhåll av stängsel för betesdjur med grindar.
5. Restaurering till naturbetesmark.
6. Rensning av befintliga diken samt utgrävning av befintliga dammar
7. Vegetationsröjning, avbaning av jordmassor, beskärning, hamling, gallring, ringbarkning och avverkning av träd, buskar och sly förutom på fastigheten Österplana 3:23. Om fastighetsägaren till fastigheten Österplana 3:23 inte avverkar/röjer i enlighet med överenskommelsen om intrångsersättning daterad den 23/2 2007 har Länsstyrelsen rätt att utföra avtalad åtgärd. Eventuellt netto efter utförd avverkning, borttransport samt städning tillfaller då markägaren.
8. Eldning av röjningsmaterial.
9. Anordning av dricksvattenförsörjning för betesdjur.
10. Hävd av all skogsmark och naturbetesmark med bete eller slätter. Om fastighetsägaren/arrendatorn inte hävdar marken enligt gällande skötsel- och bidragsavtal eller inte hävdar marken enligt syftet med reservatet har Länsstyrelsen, som förvaltare av naturreservaten, rätt att utan ersättning till fastighetsägaren/arrendatorn placera erforderligt antal betesdjur på berörda markområden. Länsstyrelsen skall i sådant fall skriftligen in-

formera fastighetsägaren/arendatorn senast tre veckor innan betesdriften påbörjas.

11. Användning av får i restaureringssyfte för att hålla efter slyuppslag.
12. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
13. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon annat än på bilväg.
2. parkera annat än på särskilt anvisad plats.
3. cykla annat än på anlagd väg och på Kinnekulle vandringsled. Det är förbjudet att anordna cykeltävlingar annat än på anlagd väg.
4. rida i kärr och våtmarker. Ridning får inte ske på ett sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas.
5. medföra okopplad hund.
6. elda.
7. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
8. plocka eller gräva upp gräs, örter, mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvamp.
9. fånga eller insamla ryggradslösa djur.
10. inplantera djur- eller växtart.
11. bryta loss, knacka sönder eller föra bort sten, mineral eller fossil från reservatet.
12. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

13. anordna idrottstävlingar eller andra arrangemang för fler än 200 personer.
14. anordna organiserad ridning annat än på anlagd väg.
15. tälta.

Föreskrift 1 gäller ej fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel/förvaltning av fastigheten, vid användning av framfartsväg till fastighet enligt servitut eller vid uttransport av fällt vilt på sådant sätt att det inte uppkommer skador på mark eller vegetation.

Föreskrift 5 gäller ej fastighetsägare/arendator vid skötsel/förvaltning av fastigheten eller vid utövande av jakträtt.

Om cykling eller ridning sker på sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas kan Länsstyrelsen komma att ompröva föreskrift 3 och/eller 4.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Naturreservatet Österplana hed och vall sträcker sig drygt 8 km längs östra och södra delen av Kinnekulle. Största delen av naturreservatet ligger på Kinnekulles kalkstensplatå och endast mindre delar ligger på den underliggande alunskiffen. Kalkstenskleven som sträcker sig genom naturreservatet markerar var högsta kustlinjen gick under avsmältningen av den sista istiden. I kleven finns raukbildningar som eroderats ut av havet. Flera större bäckar rinner från norr till söder genom naturreservatet och bildar vattenfall de rinner ut över kleven. Ett påtagligt inslag i naturreservatet är de många stenmurarna, varav de flesta lagda av kalksten.

Mer än hälften av naturreservatets yta upptas idag av öppna varierande gräsmarker på kalkstensplatån. Till största delen hävdas dessa marker med bete men mindre delar hävdas med slåtter. Den mest säregna och unika naturtypen i naturreservatet är alvar som inom naturreservatet har sin största utbredning på det svenska fastlandet. I naturreservatet finns också en variation av värdefulla skogsmiljöer med sumpskog, tallskog och ädellövskog som är relativt opåverkade av skogliga åtgärder.

Den synnerligen rika kärlväxtfloran i området har varit uppmärksammas sedan 1800-talet. Den helt övervägande delen av de sällsynta och rödlistade kärlväxterna i området är knutna till öppna hävdade naturliga gräsmarker – alvar, kalkgräsmarker, fuktängar och rikkärr. Kalknarven är en art som bara finns bara på Kinnekulle och Gotland, i hela världen. Naturreservatet är därför av internationell betydelse för artens bevarande. Av de 135 naturvårdsintressanta arter som noterats i området är ca hälften svampar, varav flertalet är knutna till öppna hävdade naturliga gräsmarker och halvöppna, gärna hävdade, miljöer med lövträd, särskilt ek och hassel.

Markanvändning

Hela naturreservatet är ett mycket gammalt kulturlandskap. Åtminstone fram till slutet av 1800-talet nyttjades hela området för främst bete och ängsslåtter. Stora arealer av den gamla kulturmarken är relativt väl bevarad och opåverkad av uppodling och skogsplantering. Av särskilt intresse är den centrala delen av reservatet som utgörs av den stora slåtterängen "Vallen", som hörde till Österplana. I delar av reservatet upphörde betes- och slåtterhävden under 1900-talet vilket ledde till igenväxning eller skogsplantering. De barrbestånd som finns i naturreservatet idag är till stor del resultat av dessa planteringar. En omfattande stenbrytning har pågått till mitten av 1900-talet och i mindre omfattning ända fram till 1990-talet. Idag hävdas större delen av naturreservatet med bete av nötkreatur. Mindre ytor hävdas med slåtter.

Friluftsliv

Kinneulle vandringsled löper genom naturreservatet. Det finns dessutom flera markerade promenadstigar som ger möjlighet till kortare promenader. Torpet Oxelbacken har nyligen restaurerats för att fungera som raststuga i anslutning till Kinneulleleden. Vid Stenåsen finns vindskydd och toalett. Vid Martorpsfallet finns rastbord. Parkeringsplatser med informationsskyltar finns på fem ställen. Vid parkeringsplatsen väster om Österplana kyrka finns en mer utförlig skärmutställning på svenska, engelska och tyska om naturreservatet. En utställning ska också inrymmas i Oxelbacken.

Bebyggelse och anläggningar

Elva fastigheter ligger inneslutna i naturreservatet och ytterligare ett tiotal fastigheter med tomt ligger i dess gräns. Till de flesta av dessa går luftledning och framfartsvägar. I norra delen finns några större kraftledningar.

Fyra byggnader ligger i naturreservatet. Det är en tidigare bak- och tvättstuga vid torpet Hasselbacken, en tidigare smedja vid torpet Nyängen, en ladugård och loge vid torpet Axvall samt torpet Oxelbacken som idag har anordnats som raststuga. Inom naturreservatet finns även ett antal jaktorn.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturreservatet Österplana hed och vall ligger inom riksintresse för naturvård (NR014055), riksintresse för kulturmiljövård (KR11) och riksintresse för friluftsliv (FR05). Området omfattas också av Natura 2000 (SE0540063). Det ligger även inom nationellt utpekade odlingslandskap (61-05-S) och regionalt värdefulla odlingslandskap (61-07, 61-09 och 61-10). Björnebergsängarna samt stora delar av alvarmarkerna centralt i reservatet ingår i nationellt utpekade ängar och hagar (61049 och 61047), och inom reservatsområdet finns även flera områden som är utpekade i myrskyddsplan för Sverige eller klass 1 eller 2 i våtmarksinventeringen.

Kommunal översiktsplan

Beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Götene kommun.

Internationell betydelse

Österplana hed och vall ligger inom Natura 2000-området Kinneulle, SE0540063. Utvidgningen av naturreservatet Österplana hed och vall är en del av projektet *Platåberget Kinneulle – restaurering och bevarande* som delfinansieras av EU-fonden Life-natur.

Befintligt områdesskydd

Utvidgningen av Österplana hed och vall ingår i Kinneulle naturvårdsområde. Länsstyrelsen beslutade om naturvårdsområdet den 13 september

1982. Detta beslut upphävs inom naturreservatet Österplana hed och vall när reservatsbeslutet vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om naturreservatet Österplana hed och vall enligt 7 § naturvårdslagen den 17 februari 1986. Detta beslut upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Ärendets handläggning

Hela Kinnekulle ingår i nätverket av EU:s mest värdefulla naturtyper Natura 2000. Sverige har därmed ett ansvar att långsiktigt bevara de naturtyper och arter som är kopplade till de två EU-direktiven Art- och Habitatdirektivet samt Fågeldirektivet på Kinnekulle. År 2001 sökte Länsstyrelsen, efter samråd med berörda markägare och brukare, medel ur EU-fonden Life Natur för att möjliggöra detta inom ramen för projektet "Platåberget Kinnekulle – restaurering och bevarande" (LIFE02NAT/S/8484). Projektet har pågått från november 2001 t.o.m. september 2007.

Genom projektet avsätts mer än 850 ha skogsmark och gräsmark som behöver anpassad skötsel för att naturvärdena ska utvecklas och bevaras, som naturreservat. Genom bildande av naturreservatet Österplana hed och vall uppfylls delar av detta åtagande. Inom projektet har även 600 hektar öppna och trädklädda gräsmarker röjts, mer än 7 mil stängsel har satts upp och hävd har återupptagits. Detta gör att många skötselåtgärder inom naturreservatet har utförts inom ramen för projektet.

Ett förslag till skötselplan och förslag till beslut har tagits fram av Länsstyrelsen. Syfte och föreskrifter har justerats i förhållande till tidigare beslut vilket gör att ett nytt beslut fattas för hela reservatet.

Värdering av berörd mark har utförts av SVEFA 2002 - 2007 Överenskommelse om inträngsersättning/köp är tecknade med alla berörda fastighetsägare.

Ett avtal om skötsel och bidrag till djurstall har tecknats mellan Länsstyrelsen och två brukare för att långsiktigt garantera en god hävd av naturreservatet.

Arne Jönsson, Naturvårdsverket, Hellekis Säteri AB, Per Norstedt och Lilly Gudrun Norstedts dödsbo, Dan Norstedt, Tord Norstedt, Monika Böröy, Kerstin Lindskog, Thorsbergs Stenhuggeri AB, Magdalena Lindström, Kinnekullevägens samfällighetsförening, Götene Elförening ek. För, Carl Knutsson, Magnus Knutsson, Anders och Carina Holgersson, Bengt Falk, Ingvar Falk, Kinnekulle jaktklubb, Ove Johansson, Reinhold Karlsson, Jan Hamilton, Anita Lund, Doris och Eily Wänerskär, Martin och Margareta Hjort, Ivan Sandell, Christina och Mats Bengtsson, Beryl Gustafsson, Roger Vändal, Elisabeth Örnehage, Håkan Pettersson och Lena Beckman har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdes-

skydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Götene kommun och Skogsstyrelsen. Vägverket, LRF Skaraborg, Naturskyddsföreningen Skaraborg, Götene-Kinnekullekretsen av naturskyddsföreningen, Västergötlands ornitologiska förening, Västgötabergens svampklubb, Kinnekulle hembygdsförening, Husaby hembygdsförening, Västergötlands botaniska förening, Västsvenska entomologklubben, Bengt Weidow, Södra skog, Geologisk förening samt Skogsstyrelsen distrikt Skaraborg har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Följande yttranden har inkommit:

Götene kommun är positiv till bildandet av naturreservat på Kinnekulle. Kommunen tycker det är viktigt att markägarnas synpunkter vägs in i arbetet.

Länsstyrelsens kommentar: Markägarens synpunkter har beaktats i arbetet med bildandet av naturreservatet.

Skogsstyrelsen Skaraborgs distrikt har inget att erinra mot bildandet av naturreservatet.

Håkan Pettersson tycker att förslaget till beslut med skötselplan är väl genomarbetat men anser att betet bör styras med fällindelningar och skiftesbete samt att alvarmarkerna kanske bör betas hårdare än idag. Håkan pekar vidare på några känsliga områden i rödstenskleven som inte borde betas p.g.a. tidigare markskador. Han pekar också på att det kan finnas behov av att begränsa slitaget från besökare vid Bratteforsfallet.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen konstaterar i skötselplanen att många växter som varit knutna till tidigare slåttermarker sannolikt minskat i området. För att försöka vända detta föreslås, precis som Håkan Pettersson också föreslår, att området fällindelas för att tillåta en mer varierad betesdrift. Dessutom öppnas för möjligheten att ta upp fler slåtterytor. Den tillåtna betestiden är också tydligt reglerad i skötselplanen.

Skötselplanen föreslår att delar av rödstenskleven stängslas bort från bete om naturvärden hotas av betet. Skötselplanen konstaterar att bete inte är nödvändigt i hela kleven.

Skötselplanen har kompletterats med möjligheten att utföra åtgärder för att vid behov begränsa slitaget vid Bratteforsfallet.

Vägverket anser att punkten angående vägar under rubriken Beslut om föreskrifter ska kompletteras med drift av befintliga vägar

Länsstyrelsens kommentar: Justering har gjorts enligt Vägverkets önskemål.

Västergötlands botaniska förening ser positivt på att områdets naturvärden skyddas på föreslaget sätt. Botaniska föreningen pekar på att det finns ytterligare fyndplatser för svampen *Tulostoma niveum* inom reservatet samt att lokaler för några regionalt skyddsvärda arter ligger nära reservatsgränsen och kanske hade kunnat inkorporerats i reservatet. Föreningen vill vidare ha betesfred för *Orobanche* på Björnebergsängarna.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen förutsätter att ytterligare fynd av *Tulostoma niveum* rapporterats till Artdatabanken och att de därmed finns tillgängliga för reservatsförvaltningen.

Tistelsnyltrotten (*Orobanche*) är betesfredad på den gamla klassiska lokalen som nu sköts med traditionell slåtter som anpassas till *Orobanche*. I anslutning till detta område har nu dessutom 6,5 ha betesfredats och sköts med årlig traditionell slåtter. Länsstyrelsen anser att *Orobanche* därför bör ha långsiktigt bättre möjligheter att öka i denna stora slåtteräng snarare än bland de tillfälliga uppslag av tistlar som dök upp efter avverkningen av en granplantering i närheten.

Lokalerna för de utpekade skyddsvärda arterna är Natura 2000-habitat men det var inte möjligt att införliva detta område i reservatet.

Margareta och Martin Hjort framför önskemål om att ändra tomtgränserna för Österplana 1:4 så att ett uthus och jordkällare införlivas i fastigheten.

Länsstyrelsens kommentar:

Skötselplanen har kompletterats så att jordkällaren finns med i beskrivningen samt att det finns möjlighet att utföra åtgärder som bibehåller dess kulturhistoriska värde. Gränsen för naturreservatet följer stenmuren. Uthuset i norr omfattas inte av naturreservatet. Länsstyrelsen ser inget hinder i att fastighetsägaren till Österplana 1:4 genomför en fastighetsreglering i den norra delen av fastigheten så att hela uthuset ryms i fastigheten om så önskas.

Bengt och Ingvar Falk delar i stort Länsstyrelsen uppfattning angående syftet med naturreservatet och att det ska hävdas genom bete. De anser att faunamålen bör ge de viltarter som är naturliga och karaktäristiska för Kinnekulle ett ökat utrymme vad beträffar ståndorter och kalvningsområden. De anser därför att ett antal skötselområden som föreslås att röjas bör behållas i nuvarande skick eftersom dessa områden utgör en stationär sammanhållen ståndplats för dovhjorten.

Länsstyrelsens kommentar:

Flertalet av de områden som nämns i yttrandet ska fortsatt vara relativt slutna, med en täckningsgrad av träd och buskar på mellan 75-90%, även om det föreslås insatser för att öppna upp igenväxande gläntor och att gallra bland främst ung gran o unga lövträd som börjar skada det äldre trädskiktet av bl. a. ek och tall. Länsstyrelsen anser att det med föreslagen skötselplan även fortsättningsvis bör finnas utrymme för dovhjort i områdena.

Västergötlands ornitologiska förening ställer sig klart positiva till bildandet av naturreservatet .

Roger Vändal och Beryl Gustafsson skulle vilja ha en större sammanhängande betesareal utanför deras fastighet. De menar att förbuskningen har lett till att området håller mer vatten än tidigare vilket negativt påverkat framkomligheten på deras uppfartsväg.

Länsstyrelsens kommentar:

Skötselområde 26b och 331 kan bilda en sammanhängande betesfålla. Skötselplanen har justerats i detta avseende. Røjningar kommer att genomföras i område 26b och i viss omfattning även i 331. Skötselplanen har justerats i detta avseende. En anledning till att området har försumpats kan, enligt Länsstyrelsens bedömning, vara att dräneringsdiket utanför reservatet inte har underhållits på länge.

Reservatsföreskrifterna begränsar inte möjligheten att vid behov underhålla befintlig väg. Föreskrifterna har kompletterats med möjlighet att få tillstånd till att rensa befintliga diken.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bevarandevärden

Naturreservatets biologiska bevarandevärden är mycket höga, både vad gäller naturtyper och enskilda arter. Den mycket rika floran och faunan är framförallt knuten till kalkgräsmarkerna där alvarmakerna och kalkfuktängarna särskilt utmärker sig.

Inom naturreservatet finns flera bildningar som är av stort geovetenskapligt intresse. Kalkstenskleven är en ovanligt tydlig markering av högsta kustlinjen under avsmältningen av den sista inlandsisen, då Kinnekulle stack upp som en ö i ishavet. I kleven finns raukbildningar som eroderats ut av havet. Några av Kinnekulles tydliga och välformade drumliner ligger delvis inom naturreservatet, bl.a. den drygt 4 km långa Stenåsen.

Naturreservatet är mycket välbesökt och har ett högt bevarandevärde för friluftslivet. Kinnekulle vandringsled löper genom större delen av naturreservatet. Längs leden finns vindskydd, toalett, raststuga, parkeringsplatser, rastbord och informationsskyltar.

Hela naturreservatet har också mycket högt kulturvärde. Det är ett gammalt kulturlandskap som under mycket lång tid nyttjats genom bete och ängsslåtter. Denna gamla kulturmark är relativt väl bevarad och opåverkad av uppodling och skogsplantering. Detta torde ha få motsvarigheter i landet idag.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet *Ett rikt odlingslandskap*, delmål 13:1 - ökad areal och skötsel av ängs- och betesmarker och *Levande skogar*, delmål 12.1 - långsiktigt skydd av skogsmark.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren förutom på fastigheten Österplana 3:23.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsföordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med fastighetsägaren och Götene kommun.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Nya Lidköpings tidning, Skaraborgs läns tidning Skara tidning, Skaraborgsbygden samt Göteborgsposten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Biträdande naturvårdsdirektör Maria Thordarson har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson, biträdande länsarkitekt Jens Rasmussen och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Göran Bengtsson

Maria Thordarson

Beslutskarta

Bilaga 1

Naturresevatet Österplana hed och vall Götene kommun

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § Miljöbalken, Dnr 511-60635-2002

- Gräns för naturresevatet
- Mark som inte ingår i naturresevatet
- Jaktorn

Skala 1:20 000

0 200 400 Meters

Utdrag ur GSD Fastighetskarta
Copyright Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Översiktskarta

Bilaga 2

Naturreseptatet Österplana hed och vall Götene kommun

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § Miljöbalken. Dnr 511-60635-2002

Skala 1:125000

0 1 2 3 4 5 Kilometers

Utdrag ur GSD Fastighetskarta
Copyright Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

